

Звіт
за результатами онлайн-опитування здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників
щодо викликів в організації освітнього процесу в умовах воєнного стану в СумДПУ імені А.С. Макаренка

Відповідно до календаря моніторингових заходів Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка на 2024-2025 навчальний рік з 24 квітня по 8 травня 2025 року було проведено анкетування здобувачів першого, другого рівня вищої освіти та науково-педагогічних працівників щодо викликів в організації освітнього процесу в умовах воєнного стану. Аналіз результатів опитування допоможе об'єктивно оцінити ситуацію, яка склалася, а також зрозуміти ключові виклики, які постали перед студентами й викладачами, з виокремленням сильних і слабких сторін, що сприятимуть покращенню організації освітнього процесу в Університеті.

Опитування у формі анкетування проводилось анонімно з використанням Google-форм. Анкети містили 12 запитань закритої форми та 2 питання відкритої форми як для здобувачів, так і для науково-педагогічних працівників. Зміст анкет затверджено наказом №426 СумДПУ імені А.С. Макаренка від 23.09.2024 року.

Кількість респондентів, що взяли участь в анкетуванні – 194 особи, з них: здобувачі освітнього рівня Бакалавр – 131 особа (67,5% від загальної кількості опитуваних), здобувачі освітнього рівня Магістр – 21 особа (10,8% від загальної кількості опитуваних) та науково-педагогічних працівників – 42 особи (21,6%). Найбільший відсоток (36,2%) охоплених опитуванням осіб - це здобувачі, що навчаються в Навчально-науковому інституті педагогіки і психології, а найменший відсоток охоплених – серед здобувачів освіти, що навчаються в Навчально-науковому інституті історії, права та міжнародних відносин (4,6% від загальної кількості опитаних здобувачів освіти). Серед науково-педагогічних працівників зберігається наступний розподіл охоплення: найбільший – серед викладачів Навчально-наукового інституту педагогіки і психології (54,8% від загальної кількості опитаних науково-педагогічних працівників), найменший – серед викладачів факультету слов'янської та іноземної філології та Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин (по 2,4% від загальної кількості).

Результати опитування показали, що переважна більшість здобувачів освіти здійснює навчання, перебуваючи в межах міста Суми – 54,6% (на 16% більше, ніж у минулому опитуванні, що проходило восени 2024 р.), а третина (30,3%) – у межах Сумської області (це на 15% менше, ніж у минулому опитуванні). При цьому значна частина викладачів (78,6%, що майже на 7%

менше, ніж у минулому опитуванні) також здійснюють свої професійні обов'язки в межах міста. У половину відрізняється відсоток здобувачів та науково-педагогічних працівників, які перебувають на даний час за межами області (5,9% - здобувачів та 11,9% - науково-педагогічних працівників), а майже 7% - за кордоном (відповідно 9,2% та 2,4%). Отже, за період з листопада 2024 по квітень 2025 р. в основному як і здобувачі вищої освіти, так і науково-педагогічні працівники перебувають у межах міста Суми.

Серед основних, найбільш значущих викликів, що постали перед здобувачами та науково-педагогічними працівниками за період з листопада 2024 по квітень 2025 р. можна виокремити наступні (Таблиця 1), при відсутності порівняння з попереднім опитуванням відхилення знаходиться у межах статистичної похибки.

Таблиця 1.

Здобувачі освіти	Науково-педагогічні працівники
– відсутність світла (82,9%);	– тривалі та часті повітряні тривоги (85,7%);
– відсутність інтернету (77%);	– відсутність світла (52,4%);
– тривалі та часті повітряні тривоги (74,3%);	– емоційне вигорання (50%, що на 6,2% більше, ніж у минулому опитуванні);
– емоційне вигорання (53,3%, що на 10% більше, ніж у минулому опитуванні);	– відсутність інтернету (47,6%, що на 12,8% менше, ніж у минулому опитуванні);
– нестабільний психоемоційний стан (38,2%) (вперше з'явилося у відповідях).	– відсутність безпечних умов під час проведення онлайн занять (45,2%).

При цьому для здобувачів освіти на перший план виходять виклики, пов'язані з відсутністю світла та інтернету, а для науково-педагогічних працівників - пов'язані з частими та тривалими повітряними тривогами. До того ж можна виокремити виклики, що є суттєвими для здобувачів та науково-педагогічних працівників, але відрізняються для цих груп. Так, здобувачі вказали на нерегулярність комунікації з викладачем (10,5%) і нестачу знань щодо стабілізації психоемоційного стану (4,6%). Для викладачів, на відміну від здобувачів, актуальним викликом залишається також планування дня з урахуванням розкладу занять та безпекових ситуацій (на це вказало 35,7% опитаних викладачів).

Зважаючи на існуючі проблеми, а також за період з листопада 2024 по квітень 2025 р. досвід дистанційної форми навчання, переважна більшість здобувачів та науково-педагогічних працівників виступають за поєднання

синхронної та асинхронної форм навчання при проведенні занять (відповідно на це вказало 51,3% здобувачів та 57,1% викладачів). До того ж майже п'ята частина опитаних студентів вказали на певні труднощі у взаємодії з викладачем саме під час дистанційної форми навчання (21,7%), які у більшості пов'язані з негнучкими термінами виконання робіт та складністю комунікації, зокрема відсутність пояснень до виконання робіт. Але при цьому 71,7% опитаних здобувачів зазначили, що викладачі були поблажливими у разі невиконання у визначений термін завдань через непомірні об'єктивні обставини. Однак майже всі науково-педагогічні працівники (95,2%) зазначили про готовність з розумінням ставитися до студентів у разі невиконання ними завдань у визначені терміни через об'єктивні обставини.

Варто зазначити, що у більшій частині викладачів (59,5%) інколи виникали труднощі при підготовці до занять в сучасних умовах, зокрема через поганий інтернет, відсутність світла, недоступність Moodle у вечірній час та нестабільною роботою сайту університету. Також більше половини (59,5%, що на 7% більше, ніж у минулому опитуванні) науково-педагогічних працівників вказали на періодичність труднощів при проведенні занять, що пов'язані з тривалими повітряними тривогами, поганим інтернетом та відсутністю світла. Таким чином, труднощі у здобувачів освіти при проведенні дистанційної форми навчання пов'язані з комунікацією з викладачами, а труднощі педагогічних працівників – з технічними умовами проведення занять.

Більша частина викладачів (81%, але на 9% менше, ніж у минулому опитуванні) зазначили, що здійснюють постійно психолого-емоційну підтримку студентів, які відвідують заняття. Однак під час занять цю підтримку відчують лише 67,8% опитаних здобувачів.

Для покращення психоемоційного стану здобувачів та науково-педагогічних працівників психологічною службою Університету постійно проводяться різноманітні заходи. Однак ці заняття відвідує як половина опитуваних здобувачів (на це вказало 51,3%), так і половина опитуваних науково-педагогічних працівників (47,6%, що на 16% більше, ніж минулого опитування).

На момент проходження опитування організацію освітнього процесу в університеті більше половини здобувачів та науково-педагогічних працівників в основному оцінили на «добре» (50,7 % опитаних здобувачів та 54,8 % опитаних викладачів). На «відмінно» відповідно оцінили 39,5 % здобувачів та 40,5 % викладачів.

Здобувачі під час опитування зазначили, що потребують допомоги стосовно:

- забезпечення відкритого доступу до літератури та навчальних матеріалів (вперше з'явилося у відповідях);

- оформлення контрольних, практичних, рефератів;
- організаційних моментів навчання.

Науково-педагогічні працівники зазначили наступні проблемні питання:

- збільшення об'ємів серверів та режим 24/7 для мудлу та розкладу;
- зменшення робочого навантаження та підвищення заробітної плати;
- відсутність студентів на заняттях;
- мотивація студентів до навчання;
- способи регулювання використання штучного інтелекту при підготовці

студентів до практичних і семінарських.

Серед побажань та пропозицій щодо удосконалення організації освітнього процесу в період воєнного стану здобувачі зазначили наступні:

- знімати обмеження по часу для здачі робіт при відключеннях світла і повітряних тривогах, давати більший термін для виконання завдань;
- безперебійний доступ до Moodle;
- додавати більше асинхронних завдань для тих, хто не зміг бути на занятті;
- більше наочності та практики;
- залучати здобувачів та викладачів у заходах психологічної служби щодо покращення психолого-емоційного стану;
- проведення зустрічей і занять, на яких студенти мають змогу познайомитися і згуртуватися за інтересами.

Науково-педагогічні працівники додали наступні побажання:

- зменшення зайвої паперової роботи;
- удосконалення роботи сайту та Moodle;
- створення рекомендацій щодо використання штучного інтелекту в освітньому процесі;
- створення укриття під корпусом Б із доступом до Інтернету та генераторами;
- обладнання частину бомбосховища танцювальною залою;
- забезпечення більш тісної співпраці між структурними підрозділами;
- забезпечення комп'ютерною технікою викладачів;
- компенсування витрати викладів на електроенергію, закупівлю та оновлення комп'ютерного обладнання для організації освітнього процесу;
- не зменшувати кількість годин через недостатню кількість студентів.

Після проведеного аналізу відповідей фахівців ЦЗЯВО рекомендують наступне:

1) адміністрації університету та директорам/деканам навчально-наукових інститутів/факультетів ознайомити з результатами анкетування щодо викликів в організації освітнього процесу в умовах воєнного стану в СумДПУ імені А.С.Макаренка якомога ширше коло внутрішніх стейкхолдерів з метою

інформування про такий вид опитування; при організації освітнього процесу взяти до уваги пропозиції, надані здобувачами та науково-педагогічними працівниками.

2) заступникам директорів/деканів навчально-наукових інститутів / факультетів з виховної роботи разом із студентським самоврядуванням рекламувати заходи психологічної служби щодо покращення психоемоційного стану та залучати здобувачів та науково-педагогічних працівників до участі в них;

3) психологічній службі при відповідних запитах організувати надання індивідуальної психологічної допомоги здобувачам та викладачам щодо покращення психоемоційного стану;

4) науково-педагогічним працівникам гнучко підходити при встановленні термінів виконання робіт здобувачами під час планових відключень світла і тривалих повітряних тривогах; покращити комунікацію зі студентами; під час організації освітнього процесу врахувати пропозиції, надані здобувачами.

Начальник ЦЗЯВО

Оксана Одінцова

Фахівець ЦЗЯВО

Тетяна Захарченко